İBN-İ HİŞÂM (Abdülmelik bin Hişâm)

Siyer, nahiv ve târih âlimlerinden. İsmi, Abdülmelik bin Hişâm bin Eyyüb el-Humeyrî olup, künyesi Ebû Muhammed ve lakabı Cemâleddîn idi. Basra'da doğdu ve orada yetişti. 13 Rabî-ul-Âhır 218 (m. 833)'de Mısır'da, Füstât şehrinde vefât etti.

Resûlullahın (aleyhisselâm) hayatını anlatan İbn-i İshâk Sîretî'nin şerhi olan Sîret-i İbn-i Hişâm kitabı çok kıymetlidir. Bu kitâb Beyrut'ta Mektebet-üt-ticârî'de satılmaktadır. Bu kitabı çok kimseler şerh etmiştir. Bu şerhler arasında Süheylî'nin Ravd-ul-Enf'i ve Aynî Şerhî meşhûrdur. İbn-i Hişâm'ın (radıyallahü anh) Himyerîler ile, hükümdârların ve siyerdeki şiirlerde bulunan, garîb kelimelere dâir iki eseri daha vardır.

Abdülmelik bin Hişâm (radıyallahü anh), Sîret-i İbn-i Hişâm isimli kıymetli kitabında buyuruyor ki "Hazreti Âişe'nin rivâyetinde bildirildi ki, Resûlullah (aleyhisselâm) efendimize namaz, önce iki rek'at olarak farz kılındı. Sonra Allahü teâlânın emri ile, öğle, ikindi ve yatsının farzları dörde çıkarıldı. Seferde iken yine iki rek'at olarak kaldı. Namaz farz kılınınca, Peygamber efendimiz, Mekke'nin üst tarafında bulunduğu bir sırada, Cebrâil (aleyhisselâm) geldi. Topuğunu yere vurdu. O yerden su çıktı. Peygamber efendimize bildirmek için, o çıkan sudan abdest aldı, sonra namaz kıldı. Sonra, Peygamber efendimiz Cebrâil aleyhisselâmdan gördüğü gibi abdest alıp, namaz kıldı. Sonra Cebrâil (aleyhisselâm) gitti. Peygamber efendimiz, Hazreti Hadîce'nin yanına gelip. Cebrâil aleyhisselâmdan öğrendiği gibi, abdest almayı ve namaz kılmayı ona öğretti. Hazreti Hadîce, Peygamber efendimizden öğrendiği gibi abdest alıp, namaz kıldı. Sonra Cebrâil (aleyhisselâm) Peygamber efendimize gelerek, namazların vakitlerini bildirdi.

Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki: "Cebrâil aleyhisselâm, Kâ'be kapısı yanında, iki gün bana imâm oldu. İkimiz, fecr doğarken sabah namazını, güneş tepeden ayrılırken öğleyi, herşeyin gölgesi kendi boyu olunca ikindiyi, güneş batarken (üst kenarı gayb olunca) akşamı ve şafak kararınca yatsıyı kıldık. İkinci günü de, sabah namazını hava aydınlanınca, öğleyi herkesin gölgesi kendi boyunun iki katı olunca, ikindiyi bundan hemen sonra, akşamı oruç bozulduğu zaman, yatsıyı gecenin üçde biri olunca kıldık. Sonra, (Yâ Muhammed (aleyhisselâm)!

Senin ve geçmiş Peygamberlerin namaz vakitleri budur. Ümmetin, beş vakit namazın her birini, bu kıldığımız iki vaktin arasında kılsınlar) dedi.”

Abdülmelik bin Hişâm’ın (radıyallahü anh) Sîret-i İbn-i Hisâm’da zikrettiğine göre, Peygamber efendimizin, Medine’ye hicret ettiğinde ilk hutbeleri şöyledir: Resûlullah (aleyhisselâm) ayağa kalkıp, Allahü teâlâya hamd ve senada bulunduktan sonra, orada bulunanlara hitaben buyurdu ki: “Ey insanlar! Kendinize âhıret azığı hazırlayınız ve kendinizden önce oraya azığınızı gönderiniz. Allahü teâlâya yemînle söylüyorum ki, öleceksiniz, ayrılacaksınız ve sürünüzü çobansız bırakacaksınız. Sonra âlemlerin Rabbi olan Allahü teâlâ, arada perde ve tercüman olmaksızın sizlerden her birinize “Sana, benim Resûlüm gelip emirlerimi tebliğ etmedi mi? Sana mal verdim. Çok ihsânlarda bulundum. Sen bunlardan ne hazırladın. Âhıret payı olarak ne hazırladın?” buyuracak. Fakat o kimse, sağına soluna bakınacak, ama hiç bir şey göremiyecek. Çaresiz, başını önüne eğecek, orada da Cehennemden başka bir şey göremiyecek. O halde, bir hurmanın yarısı ile de olsa, kendisini Cehennemden korumak için bir hayr işlemeye gücü yeten, hemen o hayrı işlesin. Hayrı işlemek için bunu da bulamıyan kimse, güzel söz ile kendisini Cehennemden korumaya çalışsın. Çünkü bir iyiliğe karşılık olarak, o iyiliğin on mislinden, yediyüz misline kadar sevâb verilir. Allahü teâlânın selâmı, rahmet ve bereketi üzerinize olsun.”

Sevgili Peygamberimiz ikinci hutbelerinde de şöyle buyurdular: “Hamd, Allahü teâlâya mahsûstur. O’na hamd ederim ve O’ndan yardım dilerim. Nefslerimizin şerlerinden ve amellerimizin kötülüklerinden, Allahü teâlâya sığınırız. Allahü teâlâ kimi hidâyete erdirirse, hiç kimse onu doğru yoldan saptıramaz. Allahü teâlânın dalâlette bıraktığını da, hiç kimse hidâyete erdiremez. Şehâdet ederim ki, Allahü teâlâdan başka hiçbir ilâh yoktur. Yalnız O vardır. O birdir. Ortağı yoktur. Sözlerin en güzeli, Allahü teâlânın kitabıdır. Allahü teâlânın, kelâmı ile kalbini süslediği, küfürden sonra hidâyete erdirdiği ve Allahü teâlânın kelâmını, kulların sözlerinden üstün tutan kimse kurtulmuştur. Muhakkak ki Allahü teâlânın kelâmı, sözlerin en güzeli ve en belîğidir. Allahü teâlânın sevdiklerini seviniz. Allahü teâlâyı bütün kalbinizle seviniz. Allahü teâlânın kelâmından ve zikrinden usanmayınız. O’nun kelâmından kalbinize darlık gelmesin. Allahü teâlâ, mahlûkların en üstününü seçer. Amellerin en hayırlısını, kulların en seçilmişlerini(Peygamberleri), kıssaların iyisini zikreder. Helal olanları ve haram olanları beyân eder. O halde, Allahü teâlâya ibâdet ediniz ve O’na hiç bir şeyi ortak koşmayınız. O’ndan gereği gibi sakınınız. Dilinizle söyleyebileceğiniz sözlerin en güzeli ile, Allahü teâlâyı tasdîk ve ikrâr ediniz. Allahü teâlânın ihsân ettiği merhametle, birbirinizi çok seviniz. Mutlaka biliniz ki, Allahü teâlâ ahdinin bozulmasına gadab eder. Allahü teâlânın selâmı üzerinize olsun.”

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) El-A’lâm cild-4, sh. 166

2) Vefeyât-ül-a’yân, cild-3, sh. 177

3) Şezerât-üz-zeheb cild-2, sh. 45

4) Bugyet-ül-vuât cild-2, sh. 115

İBN-İ MÂCE

Hadîs âlim ve hafızlarının büyüklerinden. Meşhûr altı hadîs kitabı (Kütüb-i sitte)nin müelliflerinden birisidir. İsmi, Muhammed bin Yezîd el-Kazvînî, künyesi, Ebû Abdullah’dır. 209 (m. 824) târihinde Kazvin’de doğup, 273 (m. 886) senesinde vefât etmiştir. Özellikle hadîs-i şerîf ve onun ile alâkalı ilimleri elde etmek için, Basra, Bağdâd, Kûfe, Mekke-i mükerreme, Şam, Mısır, Horasan ve Rey gibi, zamanın tanınmış ilim merkezlerine gitmiştir. İbn-i Mâce hazretleri, gitmiş olduğu bu yerlerde, büyük hadîs âlimleriyle karşılaşmış, onlardan çok istifâde etmiştir. Leys, İbrâhîm bin el-Münzir,